

v tem slučaju pišejo Rusi obe besedi z veliko začetnico. N. pr. **Primorska** **Alpe** (Primorske Alpe), **S**evnarna **A**merika (Severna Amerika), **P**erednja **I**ndija (Prednja Indija) itd.

II. Kadar je lastno ime zloženo iz pridevnika in samostalnika, ki sam zase ni lastno ime, ampak samo občno ime, takrat navadno pišejo Rusi samo pridevnik z veliko začetnico, samostalnik pa z malo. N. pr. **A**driatičesko **m**orje (Jadransko morje), **A**zorski **o**strov (Azorski otoki), **p**roliv **G**ibraltarski (Gibraltarski preliv), **A**ltajski **g**or (Altajske gore).

III. Dostikrat vežejo pridevnik, ki je nastal iz lastnega imena, s kakim samostalnikom. Ako taka zveza dveh besed zaznamuje kako občno ime, tedaj se pišeta obe besedi z malo začetnico. N. pr. **n**emški **j**azyk (nemški jezik), **r**uski **s**ahar (ruski sladkor), **b**ritanski **d**iplomatija (britanska diplomacija), **a**rmjanski **p**atriot (armenski patriot) itd.

Tako tedaj Rusi pišejo krajevna imena. Želeti bi bilo, da bi se tudi mi po njih ravnali.

Pogledal sem tudi v hrvaške in češke knjige, da bi videl kako Hrvatje pišejo krajevna imena. Opazil sem, da se tudi ti večinoma ravnajo po takih pravilih kakor Rusi, vendar ne vsi. Nekateri Hrvatje pišejo n. pr. Crvena Hrvatska, Novi Sisak, Velika Gorica, potem Jadransko more, vojvodina Koruška, Srijemska ulica, a drugi pa „županija zagrebačka“ —, „carstvo bizantinsko“ itd. Kakor se vidi, so Hrvatje nekoliko podobni Slovencem, ki se ne morejo zediniti, da bi vsi po istih pravilih pisali krajevna imena. *Dr. Fr. Kos.*

Deželni umetniški svet. V kranjskem deželnem zboru je predlagal dr. Lampe, da se osnuje deželni umetniški svet, ki bodi deželnemu odboru posvetovalni organ za ustanovitev deželne umetniške galerije, za nakup umetnin in za pospeševanje umetnosti sploh. V deželnem in občinskem svetu bodo zastopana razna društva, ki se bavijo z umetnostjo.

Za deželno umetniško zbirko je kupil na razstavi „Meduliča“ deželni odbor kranjski Bukovčevu sliko „Roman“, Rašičevi risbi „Ulica v Begunjah“ in „Križev pot v Begunjah“ in Vidovičevu „Amica quies“.

Naše slike.

Omeniti imamo še slike iz druge letošnje številke našega lista.

Veronika Deseniška je bila nesrečna soproga mladega celjskega grofa Friderika. Rojena v hrvaškem Primorju se staremu grofu celjskemu ni zdela primerna nevesta za mladega Celjana. Friderik pa ni poslušal očeta, ampak se je poročil skrivaj z Veroniko. To je razljutilo očeta, ki je dal sina Friderika zato zapreti. Tudi Veroniko, ki je prišla prosit strogega tasta, je dobil v pest; umrla je nasilne smrti, zadušili so jo v kopeli. Hrvaški slikar Oton Iveković nam je naslikal prizor med očetom in sinom. Veronika leži v ozadju. Razjarjeni oče ukaže sina s silo ukleniti, Friderik se postavi z mečem v bran proti očetu, da varuje sebe in svojo soprogo.

Kozaška pesem (str. 53.) nas stavi v sredo junaških Ukrajincev. Maloruske pesmi, ki se pejejo enoglasno, imajo često nekaj deklamatoričnega in se gibljejo v velikih skokih, polne bujnih modulacij. Po takem krepko izraženem napevu peva stari kozak svojo junaško pesem, ki jo mladi poslušajo in uživajo z napeto pozornostjo.

Letošnja zima nan je prinesla obilo snega in povodnji. Podoba na str. 68. nam kaže slikovito planinsko dolino ob povodnji. V ospredju stoji romantični stari stolp pred znano jamo; celo jezero je nastalo po dolini. Premišljuje se mnogo, kako Notranjsko rešiti redno se ponavljajočih povodnji, a ne vemo, če bo moči izvesti ta težki problem.

Belokranjska svatba (str. 73.) je še izza jubilejskega izprevoda. Fotografija je povzeta pred Rotundo v Pratrju. Kaj lepo se je podala v izprevodu lepa bela noša, kakor so tudi zanimivi narodni motivi na okraskih.

Jakopičev paviljon je pred kratkim dal prostora dvema umetniškima razstavama. O tretji slovenski umetniški razstavi, o kateri smo že obširneje govorili, podajamo na str. 76. nekoliko interieura. Na str. 79. vidijo čitatelji vhod v Jakopičev paviljon in pred njim hrvaške umetnike, združene v društvu „Meduliča“, ki so ravnokar priredili tu svojo razstavo, s katere prinašamo tudi sliko notranje prireditve.

Belgija je dobila novega kralja. Leopold II. je umrl po dolgi vladni, katere glavni znak je pridobitev države Kongo v Afriki. Ker ni imel lastnih sinov, mu sledi nečak Albert. Po značaju je mladi kralj resnejši in delavnejši od Leopolda, ki je velik del svojega časa in premoženja zapravil v francoskih letovisčih.

Na Ogrskem že ves čas, kar je vladala koalicija Košutovcev, ni bilo miru, ker je bila vlada v boju s krono in je netila madžarsko narodno strast proti skupnosti monarhije. S praznimi fantomi so slepili ljudstvo, samo da se je obdržala na krmilu oligarhija šovinističnih narodnjakov in samoljubnih aristokratov. Wekerlova vlada, ki je dala vladarju besedo, da izvrši volilno reformo na podlagi splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, je to besedo prelomila. Dolgo se je branila verolomna vlada odstopiti, vrgla je med ljudstvo agitacijo za madžarski armadni jezik in za lastno ogrsko banko, da bi odvrnila pozornost od volilne reforme, a slednjič je bila vendar primorana odstopiti. Vladar je poveril Lukaczu, da sestavi novo vlado, a temu se ni posrečilo. Nato je pozval vladar grofa Khuen-Hedervarjja, ki je nekoč z železno pestjo vladal Hrvaško in ki je tudi proti Madžarom že pokazal svojo brezobzirnost. Ta je pa s prvim energičnim nastopom podrli sovražno koalicijo, ustavna stranka se je razšla, Košutovci so razpršeni, in Khuen je naenkrat slovesno ustanovil novo stranko, v katero dere vse, kar hoče biti pri vladnih jasliah. Take so razmere na Ogrskem! A kaka bo volilna reforma, ki jo bo predložil grof Khuen? Da bi bila Slovanom prijazna, na to ni upati.

Severni tečaj je torej vendarle odkrit. Cooku so dokazali, da nas je varal, ko je trdil, da je odkril severni tečaj. Nato je povsem izginil iz javnosti. Peary pa je, kakor se kaže, v resnici dosegel najsevernejšo točko naše zemlje. Na str. 96. ga vidimo v obleki, v kateri se je podal s svojimi psi na sever.

Slike zanimivega gradu Velhartice na Češkem pričujemo po fotografiji gospoda Lipperta v Pragi, ki nam jo je poslal z lepo zbirko lastnih fotografij in s sledečim pismom:

„V Pragi — Žižkovu, 2. I. 1910.

Preblagorodna gospoda urednika!

Že drugo leto naročam Vajin krasni list „Dom in Svet“ (v Pragi v knjigarni gosp. Fr. Topiča). Z radostjo jemljem vsekdar v roko vsako novo številko, ki jo jako hitro prečitam. Sem ljubitelj fotografije. Zaradi tega imam mnogo slik z mojih poti. Izbral sem nekoliko boljših slik in tukaj Vama jih pošiljam kot: „razglednice iz Češke“. Mislim, da jih bosta mogla tekom časa upo-

rabiti. Z odličnim spoštovanjem in z iskrenim voščilom srečnega „novega leta“ gospodoma urednikoma in „Domu in Svetu“

Emanuel Lippert,
učitelj in iskreni češki prijatelj Slovencev.“

Umetniška priloga pričujoče številke je slika ruskega slikarja M. Nesterova, „Sveta Rusija“. Mistični značaj „svete Rusije“, te velike svetovne uganke, je izražen z globoko umetniško koncepcijo na tej sliki. K idealu, h Kristusu, stremi sveta Rusija, globoko čuvstvo skrivnostne pobožnosti jo obdaja.

Na sliki s tretje slovenske umetniške razstave (str. 97.) vidijo čitatelji v sredi kip Bernekerjev: Mrtva mož in žena

na tleh, na materinih prsih pa se vzpenja dete, ki se hoče napiti življenja iz mrtvega trupla. Glavna slika je Jakopičev „Sv. Janez“.

DR. ZAMENHOF

izumitelj svetovnega jezika
„esperanto“

Dve krasni sliki je za Kranjsko izdelal veliki hrvaški umetnik Medović. G. dekan Mihael Terček je naročil za dekanijsko cerkev v Šmariji pri Ljubljani pri Medoviću „Smrt sv. Jožefa“ in „Marijo pod križem“. Medović je z globokim verskim čuvstvom in s svojo suvereno tehniko, ki združuje moderni slog z najboljšo tradicijo pro-

šliih dob, zamislil in upodobil dva predmeta. Kako iskrena so čuvstva na obrazih v „Smrti sv. Jožefa“! Ta Kristus je pravi vzor usmiljenja in človekoljubja. Koncepcija „Marije pod križem“ je čisto samostojna in vseskozi umetniška.

Medović slika zdaj v svojem rojstnem kraju v Kuni v Dalmaciji.

V Bosni so proglasili ustavo. Bosna dobi svoj sabor. Posebnost tega sabora je, da se bo volilo po konfesionalnih skupinah. Takoj s pričetkom parlamentarizma pa se je začelo tudi diferenciranje po političnih strankah.

Pariz je zadela velika nesreča. Reka Seine je poplavila večji del mesta in je naredila ogromno škodo, ki jo cenijo na celo milijardo frankov. Od 85.000 pariških hiš je bil velik del za dalj časa nesposoben za prebivanje. V nekaterih mestnih delih je voda stala čez meter visoko, tako da so se poslanci v zbornico vozili v čolnih. Tisoče oseb je bilo brez strehe. Naša slika str. 144. nam kaže pariško ulico „Rue de Lille“ pod vodo.

V Rablju na Koroskem se je primerila velika nesreča. Rudniška bolnica se je nenadoma pogreznila v podzemsko votlino, ki se je odprla pod njo. Bilo je opoldne. Zdravnik dr. Veselj je prišel domov, in ko je s svojo mlado ženo in z majhnim, komaj dveletnim otročičem sedel h kosilu, se naenkrat zemlja udre in vsa enonadstropna hiša s sedmimi ljudmi izgine v globoko zemsko razpoko, ki jo je takoj voda zalila. Vsi so pokopani, sedaj, čez poldrugi mesec, še niso mogli priti do mrličev. Na naši sliki (str. 141.) se vidi zemška urdtina, v kateri je izginila bolnica.

Turški parlament je zgorel. Palača Čiragan je bila pravo pravljico čudo ob Bosporu, ena najlepših sultanovih krasot. Rekli so celo, da je Čiragan najlepša palača sveta; tudi znotraj je bila bajno opravljena. To palačo so po siloviti odstranitvi sultana Abdula Hamida določili za turško državno zbornico. Požar, ki jo je nenadoma uničil, je bil najbrže zaneten od zlobne roke. Bivši sultan Abdul Hamid je pa znorel.

Dr. Zamenhof je iznašel novi „svetovni“ jezik „esperanto“, o katerem smo že ponovno pisali. Zamenhof je dosegel letos svojo petdesetletnico.

POVODENJ V PARIZU: RUE DE LILLE, KJER SE NAHAJA NEMŠKO POSLANIŠTVO, POD VODO